

YÜRÜYÜŞ

Hareket Analizi ve Yöntemleri

Değerlendirme

Normal ve Patolojik Yürüyüş

Fizyoterapi ve Rehabilitasyonda Yürüyüş

Editörler

Prof. Dr. Fatih ERBAHÇECİ

Prof. Dr. Kezban BAYRAMLAR

© 2018 YÜRÜYÜŞ

ISBN: 978-605-9160-83-4

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz.

Editörler

Prof. Dr. Fatih Erbahçeci
Prof. Dr. Kezban Bayramlar

Yayıncı

Hipokrat Kitabevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Sözkesen Matbaacılık

İvedik Organize 1518. Sokak Matsit İş Merkezi No: 2/40

Tel: (0312) 395 21 10 - Yenimahalle / Ankara

Süleyman Sırrı Caddesi
No:16/2 Sıhhiye/ANKARA
Tel: (0312) 433 03 05 - 15
www.hipokratkitabevi.com

Faydalı olması dileğiyle...

Önsöz

Yürüyüş farklı disiplinlerin farklı yönlerden ele aldığı çok önemli bir konu olmuştur. Yürüme yaşamın çok basit bir parçası gibi görünmekle birlikte aslında son derece karmaşık bir hareketler zinciridir. Yürüyüş sırasında eklem koordinasyonu, vücut ağırlığının desteklenmesi ve aktif ilerleme olabilmesi için serebellum ve beyin sapının birlikte çalışması gerekir.

Sağlık için hareket temasının ön plana çıkmaya başlaması ile birlikte hareket ve hareket analizlerine olan akademik ve toplumsal ilgi artmış, kinezyoloji ve biyomekanik alanının çok önemli konuları arasında yerini almıştır. Özellikle lisans üstü eğitimde kinezyoloji ve biyomekaniğe verilen önem giderek artmış, Amerika'dan başlayarak tüm dünyaya yayılan kinezyoloji laboratuvarlarının kurulması ile normal ve patolojik yürüyüş, hareket analizi ve yöntemleri temel alınarak özellikle fizyoterapi ve rehabilitasyon alanında çok önemli çalışmalar yapılmış, tez araştırmalarının bu alana yönelmesi nedeniyle kanıtlara dönüşen uygulama ve araştırma sonuçlarından söz edilmesine ve kanıtların uygulanmasına yol açmıştır.

Doğru tanı ve başarılı bir tedavi için normal yürüme bilinmeli, normal olandan ayırt edilmeli, yürümeyi bozan ana neden ve bu nedeni kompanse etmek için yapılan hareketler anlaşılmalıdır. Bunun için yürümenin tüm bileşenlerini eksiksiz kaydederek, sayısal veriye dönüştürecek kıyaslamaya ve tekrar incelemeye, tedavi girişimleri sonrası veya zaman içinde oluşan değişiklikleri değerlendirmeye olanak sağlayacak sistemler gereklidir.

Yürümenin sayısal olarak değerlendirilmesi, tanımlanması ve yorumlanması yürüme analizi olarak isimlendirilir. Yürüme analizi çeşitli hastalıkların tedavi planının belirlenmesinde, tedavinin etkinliğinin değerlendirilmesinde, patolojik mekanizmaların kompensatuar mekanizmalardan ayırt edilmesinde, kalıcı bir kayıt sağlanmasında, bilimsel araştırmalarda, tedavi protokollerinin geliştirilmesinde ve farklı tedavilerin karşılaştırılmasında ve eğitim amacıyla uzun zamandır kullanılmaktadır. Özellikle 1980'li yılların başlarında bilgisayar teknolojilerinde gelişmeler ile birçok yürüme analizi sis-

temi geliştirilmiş ve klinik kullanıma sunulmuştur. Günümüzde yürüme analizi basit gözlemden, ileri teknolojik donanıma sahip hareket analizi laboratuvarlarında yapılan 3 boyutlu incelemelere kadar uzanan geniş bir yelpazede yapılmaktadır.

Bu kitapta yürüyüş, hareket analizi ve yöntemleri çok geniş kapsamda ele alınmış; yürüyüşün anatomisi, fizyolojisi, insan hareketinin nörofizyolojik temelleri, yürüyüşte enerji harcaması, normal ve patolojik yürüyüş, yürüyüşte stabilite kavramı konularına yer verilmiş, çocuklarda, kadın ve erkeklerde, geriatriklerde, nörolojik hastalıklarda, romatizmal hastalıklarda, ortopedik problemlerde, kolumna vertebralis patolojilerinde, kas hastalıklarında, periferik damar hastalıklarında, protez ve ortez kullanan hastalarda yürüyüş incelenmiş ve yürüyüş bozukluklarının rehabilitasyonu konularında güncel bilgilere yer verilerek çeşitli yönleriyle tartışılmıştır.

Bu çalışmada, fizyoterapi ve rehabilitasyon ve bağlantılı disiplinlerde kendi alanında özelleşmiş, büyük bir özveri içerisinde yıllarca emek vermiş, bilgi üretmiş, sorumluluk almış hocalarımız kitabımızda bölüm yazarı olarak desteklerini esirgememişlerdir, kendilerine gönülden teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Kitabın hazırlanışı sırasındaki samimi ve içten katkıları nedeniyle değerli meslektaşımız Dr. Öğr. Üyesi Hilal Keklice'ye ve sevgili öğrencilerimiz ve değerli meslektaşlarımız araştırma görevlileri Uzman Fizyoterapist Utku Berberoğlu, Uzman Fizyoterapist Ali İmran Yalçın, Uzman Fizyoterapist Yasin Ekinci ve Dr. Öğr. Üyesi Begümhan Turhan'a kitabın basımını titizlikle gerçekleştiren Hipokrat Yayınevi yetkilileri ve çalışanlarına teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Yürüyüş kitabı, yer verdiğimiz konular itibarı ile fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü, protez-ortez ve ergoterapi bölümü öğrencileri ile bu alanların mezunlarının, akademik çalışma yapan ve rehabilitasyon ekibinde görev alan profesyonellerin yararlanabilecekleri bir kaynak kitap olarak önemli bir boşluğu doldurabileceği inancı ile, okuyucularımıza şimdiden teşekkür ediyor sevgilerimizi sunuyoruz.

Prof. Dr. Fatih Erbahçeci

Prof. Dr. Kezban Bayramlar

İçindekiler

KISIM I

YÜRÜYÜŞ ve HAREKET ANALİZİ

Bölüm 1

Normal Yürüyüş.....3

Bölüm 2

Hareket Analizi Sistemleri.....75

Bölüm 3

Hareket Analizlerinin Fizyoterapi ve Rehabilitasyonda Kullanım Alanları 85

Bölüm 4

Yürüyüşte Stabilite Kavramı.....99

Bölüm 5

Yürüyüş Analizinde Elektromiyografi Kullanımı 111

Bölüm 6

Yürüyüş ve Enerji Metabolizması 121

Bölüm 7

Çocuklarda Yürüyüş.....133

Bölüm 8

Kadın ve Erkeklerde Yürüyüş 171

Bölüm 9

Yaşlılarda Yürüme ve Yürüyüş Bozuklukları 193

KISIM II**NÖROLOJİK HASTALIKLARDA GÖRÜLEN
YÜRÜYÜŞ BOZUKLUKLARI VE REHABİLİTASYONU****Bölüm 10**

Nörolojik Hastalıklarda Görülen Yürüyüş Bozuklukları 217

Bölüm 11

İnmeli Hastalarda Yürüyüş ve Yürüyüş Rehabilitasyonu 247

Bölüm 12

Medulla Spinalis Yaralanmaları ve Yürüyüş Rehabilitasyonu 295

Bölüm 13

Nöromusküler Hastalıklarda Yürüyüş Bozuklukları ve Rehabilitasyonu 321

KISIM III**ORTOPEDİK PROBLEMLERDE GÖRÜLEN
YÜRÜYÜŞ BOZUKLUKLARI VE REHABİLİTASYONU****Bölüm 14**

Lumbal Bölge Patolojilerinde Görülen Yürüyüş Bozuklukları 359

Bölüm 15

Sakroiliak Eklem Problemlerinde Yürüyüş Bozuklukları 371

Bölüm 16

Skolyoz ve Yürüyüş 381

Bölüm 17

Kalça Eklemi ve Yürüyüş Bozuklukları 385

Bölüm 18

Diz Eklemi ve Yürüyüş Bozuklukları 415

Bölüm 19

Ayak / Ayak Bileği Eklemi ve Yürüyüş Bozuklukları 447

KISIM IV

PROTEZ / ORTEZ KULLANAN HASTALARDA YÜRÜYÜŞ BOZUKLUKLARI VE REHABİLİTASYONU

Bölüm 20

Amputelerde Görülen Yürüyüş Bozuklukları ve Rehabilitasyonu 507

Bölüm 21

Ortezle Birlikte Görülen (Ortotik) Yürüyüş Bozuklukları 647

KISIM V

ROMATİZMAL HASTALIKLARDA YÜRÜYÜŞ BOZUKLUKLARI VE REHABİLİTASYONU

Bölüm 22

Romatizmal Hastalıklarda Yürüyüş Özellikleri 657

Bölüm 23

Osteoartritli Hastalarda Yürüyüş Bozuklukları 675

Bölüm 24

Romatoid Artritli Hastalarda Yürüyüş Bozuklukları 681

Bölüm 25

Ankilozan Spondilitli Hastalarda Yürüyüş Bozuklukları 689

Bölüm 26

Dolaşım Problemlerinde Yürüyüş Bozuklukları 693

Dizin 703

Katkıda Bulunanlar

Editörler

Prof. Dr. Fatih ERBAHÇECİ

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Prof. Dr. Kezban BAYRAMLAR

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Fzt. Ali Naim CEREN

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Ayla FİL BALKAN

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Ayşe ABİT KOCAMAN

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Prof. Dr. Ayşe KARADUMAN

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Ayşe ÜNAL

Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

Dr. Öğr. Üyesi Ayşenur TUNCER

Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Barış ÇETİN

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Doç. Dr. Bilge BAŞAKCI ÇALIK

Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

Prof. Dr. Birol YAMAK

Gaziantep Medicalpark Hastanesi

Prof. Dr. Deniz İNAL İNCE

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Doç. Dr. Deran OSKAY

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Dilek YAMAK

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Fzt. Ecem KARANFİL

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Prof. Dr. Edibe ÜNAL

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Emre BASKAN

Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

Uz. Fzt. Elif GÜR KABUL

Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul DEMİRDEL

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Esra Ateş NUMANOĞLU

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Doç. Dr. Filiz ALTUĞ

Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

Prof. Dr. Filiz CAN

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Fulden SARI

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Gamze ARIN

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Fzt. Gamze Nalan DEMİREL

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Gökçe Yağmur GÜNEŞ

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Güllü AYDIN

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Günseli USGU

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Güzin KARA

Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

Prof. Dr. Hasan HALLAÇELİ

Mustafa Kemal Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

Dr. Öğr. Üyesi Hilal KEKLİCEK

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Doç. Dr. İpek ALEMDAROĞLU GÜRBÜZ

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Prof. Dr. Kadriye ARMUTLU

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Kübra SEYHAN

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Mehmet DURAY

Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

Prof. Dr. Melek Güneş YAVUZER

Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Prof. Dr. Mintaze KEREM GÜNEL

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Prof. Dr. Necmiye ÜN YILDIRIM

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uz. Fzt. Neşe TOSUN ÇEKİÇ

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Uz. Fzt. Numan BULUT

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Fzt. Nur Banu KARACA

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Prof. Dr. Nuray KIRDI

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Öznur BÜYÜKTURAN

Ahi Evran Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

Uz. Fzt. Özge ÇANKAYA

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Prof. Dr. Öznur TUNCA YILMAZ

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Fzt. Ridvan Muhammed ADIN

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Doç. Dr. Serap Özgül

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Serdar ARITAN

Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi
Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü Spor Biyomekaniği ve Motor Kontrol ABD

Dr. Öğr. Üyesi Serkan USGU

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Doç. Dr. Tuba Can AKMAN

Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

Prof. Dr. Türkan AKBAYRAK

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Prof. Dr. Uğur CAVLAK

Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

Prof. Dr. Yavuz YAKUT

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Dr. Fzt. Yeliz SALCI

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Prof. Dr. Zafer ERDEN

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü